

Костянтин БАЛАБАНОВ,
*Почесний генеральний консул Республіки
Кіпр у Маріуполі, доктор політичних наук,
професор, член-кореспондент
Національної академії педагогічних наук України,
професор кафедри політології та міжнародних відносин
Маріупольського державного університету*

РОБОТА ПОЧЕСНОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛЬСТВА РЕСПУБЛІКИ КІПР У МАРІУПОЛІ ДЛЯ РОЗВИТКУ Й ЗМІЦНЕННЯ ДРУЖБИ І СПІВПРАЦІ РЕСПУБЛІКИ КІПР ТА УКРАЇНИ

Анотація. У статті проаналізовано роботу Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі в розвитку багатосторонньої співпраці Республіки Кіпр з Україною за важливими напрямками: в освітній, науковій, культурній, гуманітарній та економічній галузях.

Висвітлено значний внесок Маріупольського державного університету в розвиток та зміцнення дружби й співпраці між українським і кіпрським народами. Ґрунтовно проаналізовано роботу Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у нових умовах, коли росія розпочала повномасштабну агресію щодо України.

Ключові слова: Україна, Республіка Кіпр, Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі, Маріупольський державний університет.

Автор статті мав за честь 28 років обіймати посаду ректора Маріупольського державного університету – з 1992 до 2020 року. Все стартувало практично з нуля, без навчальної і кадрової бази за умов гострої соціально-економічної кризи в Україні початку 90-х років минулого століття.

Завдяки колосальним працелюбності, енергії, таланту і професіоналізму викладачів та співробітників, ініціативності студентів, а також потужній підтримці на всіх рівнях влади в Україні, Греції та на Кіпрі, Маріупольський ЗВО за короткий час пройшов усі етапи розвитку від гуманітарного

коледжу при Донецькому державному університеті до Маріупольського державного університету. МДУ був єдиним класичним університетом у Донецькій області, у якій за мирного часу проживало понад п'ять мільйонів людей.

Маріупольський університет став важливим центром якісної підготовки української інтелігенції і провідним центром духовного відродження греків України. В університеті було створено сучасну матеріально-технічну базу, відкрито престижні спеціальності, заклад освіти набув міцних міжнародних зв'язків. 2021 року в університеті діяли п'ять факультетів, один освітньо-науковий інститут управління, більш ніж 120 освітніх і наукових програм, навчалася щонайменше 4000 студентів, понад п'ятсот із яких – іноземці. В університеті працювало більш як 230 докторів і кандидатів наук.

МДУ є одним із провідних центрів співпраці України з іноземними країнами в освітній, науковій і культурній царинах. Маріупольський державний університет – єдиний ЗВО в Донецькій області, який відвідали три президенти іноземних держав: президенти Грецької Республіки Константінос Стефанопулос (1997) і Каролос Папуліас (2008), Президент Республіки Кіпр Деметріс Христовіас (2011). Усі вони є почесними громадянами міста Маріуполь і почесними професорами Маріупольського державного університету.

2019 року Маріупольський державний університет мав за честь приймати Президента України Володимира Зеленського, який високо оцінив діяльність університету. МДУ також відвідали послы США та Японії, усі очільники представництв ЄС в Україні, практично всі послы держав – членів Європейського Союзу. Всі вони відзначили успішну роботу МДУ.

За ініціативи тодішнього Міністра закордонних справ Республіки Кіпр Георгіоса Якову та відповідно до Указу Президента Республіки Кіпр Тасоса Пападопулоса 2006 року було відкрито Почесне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі. Почесним консулом був призначений ректор Маріупольського державного університету, професор Костянтин Балабанов. У 2016 році статус консульства був підвищений до Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі [1].

За погодженням із Міністерством освіти і науки України та за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Кіпр і Міністерства

Президент Республіки Кіпр Деметріс Христовіас (2008–2013 рр.), почесний професор МДУ, виступив із публічною лекцією перед студентами Маріупольського державного університету. 2011 рік

Demetris Christofias, President of the Republic of Cyprus (2008–13), Honorary Professor of Mariupol State University (MSU), gave a public lecture to students, 2011

Почесні гості міжнародної конференції «Розвиток еллінізму в Україні у XVIII–XXI ст.»: Керівник Головної служби з питань гуманітарного розвитку Секретаріату Президента України професор Володимир Голуб, президент Національної академії педагогічних наук України, академік Василь Кремень, голова Донецької обласної державної адміністрації Володимир Логвиненко, директор кіпрського Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» професор Васос Карайоргіс, Маріупольський міський голова Юрій Хотлубей. 2007 рік

Honoured guests of the international conference Development of Hellenism in Ukraine in the 17th–21st centuries: Volodymyr Holub, Full Professor and Head of the Chief Service for Humanitarian Development of the Secretariat of the President of Ukraine; Vasyl Kremen, Academician and President of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Volodymyr Lohvynenko, Head of the Donetsk Regional State Administration; Vassos Karageorghis, Full Professor and Director of the Anastasios G. Leventis Foundation in Cyprus; and Yurii Khotlubei, Mayor of Mariupol, 2007

закордонних справ України, Почесне консульство Республіки Кіпр було розміщено в головному корпусі Маріупольського державного університету та мало окремий вхід. Це дало змогу якісно, успішно й на високому рівні проводити більшість спільних важливих заходів.

Консульство врочисто відкрили в липні 2006 року. У заході взяли участь голова Донецької обласної ради Анатолій Близнюк, Генеральний консул Грецької Республіки в Маріуполі Франгіскос Костелленос, Маріупольський міський голова Юрій Хотлубей. Під час відкриття консульства виступив авторитетний і досвідчений дипломат, директор Департаменту консульської служби України Борис Базилевський [2]. У цьому важливому заході також узяли участь викладачі та студенти МДУ і студенти Кіпрського університету, які перебували в Маріуполі на запрошення керівництва МДУ, вивчаючи мову, історію та культуру грецьких селищ українського Північного Приазов'я.

Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр в Маріуполі 17 років активно працює для розвитку та зміцнення багатосторонньої співпраці Кіпру й України і впродовж цього часу реалізувало низку важливих проєктів і програм.

1. Розвиток співпраці в освітній та науковій сферах із закладами й організаціями Республіки Кіпр

За активної підтримки Почесного генерального консульства Республіки Кіпр неодноразово було організовано тримісячні освітні програми для студентів-журналістів Маріупольського державного університету в Департаменті пресслужби Міністерства внутрішніх справ Кіпру.

У 2005 і 2010 роках найкращі студенти спеціальності «Міжнародні відносини» брали участь в освітніх і виробничих програмах у Міністерстві закордонних справ Республіки Кіпр. Це вперше студенти-міжнародники з України проходили стажування в Міністерстві закордонних справ Кіпру. 2005 року студентів МДУ приймав тодішній Міністр закордонних справ Республіки Кіпр Георгіос Якову, який провів із ними теплу бесіду. Слід зазначити, що всі питання, пов'язані з перельотом, проживанням, харчуванням і навчанням студентів, гостинно взяло на себе Міністерство закордонних справ Кіпру.

2011 року на Кіпрі в університеті Фредеріка відбулася презентація книжки професора Костянтина Балабанова «Досвід освітньої, наукової і культурної співпраці України та Республіки Кіпр», яка була видана грецькою мовою за підтримки Міністра освіти і культури Республіки Кіпр Андреаса Дімітріу [3].

Із директором Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» професором Хараламбосом Бакірдзісом під час теплої зустрічі з Міністром закордонних справ Республіки Кіпр Янісом Касулідісом. 2022 рік

With Professor Charalambos Bakirtzis, Director of the Anastasios G. Leventis Foundation, during the warm meeting with the Minister for Foreign Affairs of the Republic of Cyprus Ioannis Kasoulidis, 2022

Під час презентації видання виступили: Георгіос Якову, який тоді обіймав посаду Голови Адміністрації Президента Республіки Кіпр, Міністр освіти і культури Республіки Кіпр Андреас Дімітріу, директор Фонду «Анастасіос Г. Левендіс», професор Васос Карайоргіс, ексміністр освіти і культури Республіки Кіпр, голова Олімпійського комітету Республіки Кіпр Ураніос Іоаннідіс, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр Олександр Дем'янюк (2007–2012 рр.), президент Університету Фредеріка, професор Михаліс Фредеріко. Почесні гості відзначили актуальність і важливість презентованої книги.

У Маріупольському державному університеті багато років працював факультет грецької філології та перекладу, єдиний в Європі й Україні (за винятком ЗВО Греції та Кіпру). Кафедра грецької філології та перекладу провадила значну й різноманітну дослідницьку роботу в галузі загальної та класичної філології, педагогіки, методики викладання грецької мови для іноземців, порівняльного мовознавства тощо. Особливу увагу було приділено вивченню й аналізу місцевих територіальних різновидів мови греків Приазов'я. Доцентка кафедри грецької філології та перекладу Юлія Лабецька видала дві книжки: «Казки греків Приазов'я. Наративні та стилістичні структури» (Афіни, 2013 р.) та «Казки греків Приазов'я. Румейські казки». (Афіни, 2016 р.) [4; 5].

Ці праці було видано за фінансової підтримки Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» і презентовано в Афінах. На грецькій кафедрі працювало восьмеро викладачів. Окрім того, на цій же кафедрі працювали викладачі-філологи, яких відрядило Міністерство освіти та релігії Греції. За роки діяльності кафедра підготувала близько 1500 випускників, які працюють в університетах, школах, приватних компаніях України, Кіпру та Греції.

Спільно з Почесним генеральним консульством Республіки Кіпр у Маріуполі та в плідній співпраці з Федерацією грецьких товариств України і місцевими органами влади університет реалізував важливий проект із духовного відродження греків Приазов'я для популяризації грецької мови і культури серед учнів шкіл. У 103 школах України грецьку мову вивчали понад 6000 учнів. Грецької мови навчали понад 120 викладачів, більшість з яких були випускниками Маріупольського державного університету. На базі цього закладу освіти було організовано круглі столи й онлайн-лекції за участю кіпрських партнерів (наприклад, «Кіпрське питання: 40 років спротиву», «Республіка Кіпр: шлях до незалежності» тощо). За підтримки консульства та Федерації грецьких товариств України впродовж 25 років 120 учителів грецької мови загальноосвітніх шкіл України, а також викладачі Маріупольського державного університету взяли участь у програмах підвищення кваліфікації у Кіпрському педагогічному інституті, які профінансував Фонд «Анастасіос Г. Левендіс».

За вагомий особистий внесок у справу зміцнення дружніх відносин і співпрацю народів Республіки Кіпр та України, а також за активну підтримку Маріупольського державного університету звання почесного професора Маріупольського державного університету було присвоєно відомим кіпріотам: Міністру освіти та культури Республіки Кіпр (2001 р.) Ураніосу Іоаннідісу, директорові Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» (2004 р.) професору Вассосу Карайоргісу та його наступникові професору Хараламбосу Бакірдізісу (2017 р.), Повноважному Посланникові Республіки Кіпр у Великій Британії, ексміністру закордонних справ Республіки Кіпр (2007 р.) Георгіосу Якову, президентові Фонду «Анастасіос Г. Левендіс», голові ради директорів «Левендіс Груп» (2010 р.) Анастасіосу П. Левендісу, Президентові Республіки Кіпр (2011 р.) Деметрісу Христофіасу.

2. Організація та проведення на базі Маріупольського державного університету міжнародних наукових конференцій

Упродовж понад 30 років своєї діяльності Маріупольський державний університет неодноразово був у центрі уваги міжнародної наукової спільноти як організатор масштабних представницьких наукових форумів, що відбувалися на державному рівні.

2007 року МДУ та Почесне консульство Республіки Кіпр спільно з Міністерством освіти і науки України, Національною академією педагогічних наук України, Київським національним університетом імені Тараса

Із ректором Кіпрського університету професором Тассосом Христофідісом та Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр Русланом Німчинським після проведення публічної лекції: «Греки України: історія та сучасність» у Кіпрському університеті. Березень 2023 року

With the Rector of the University of Cyprus, Professor Tassos Christofides and Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to the Republic of Cyprus Ruslan Nimchynskiy after the public lecture 'The Greeks of Ukraine: History and Present' at the University of Cyprus, March 2023

Президент України Володимир Зеленський дав високу оцінку діяльності Маріупольського державного університету й виступив на Всеукраїнському молодіжному форумі «Кожне завтра починається вже сьогодні». 29 жовтня 2019 року

President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy praised the activities of Mariupol State University and addressed the All-Ukrainian Youth Forum entitled Every Tomorrow Starts Today, 29 October 2019

науковий форум зібрав понад 200 відомих фахівців у галузі елліністики з 53 університетів та академічних інститутів України, Греції, Кіпру, Італії, Німеччини, Австралії [6, с. 222].

Із великими доповідями на конференції виступили президент Національної академії педагогічних наук, академік Василь Кремень, усесвітньо відомий науковець, професор, директор Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» Васос Карайоргіс та інші.

Учасники конференції затвердили рекомендації, в яких підтримали зусилля Президента України та Кабінету Міністрів України, спрямовані на розширення міжнародних контактів держави та дотримання курсу європейської інтеграції. У рекомендаціях було запропоновано розширити й поглибити фундаментальні та прикладні дослідження з проблем українсько-грецьких відносин, розвивати творчу співпрацю між науководослідними інститутами України та науковими центрами Греції, Кіпру та інших країн із метою обміну науковою інформацією. Усі присутні відзначили високий рівень організації конференції та важливість практичних кроків МДУ за напрямом євроінтеграції.

У 2018 році Маріупольський державний університет, Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі спільно з Національною академією педагогічних наук України, Посольством Республіки Кіпр в Україні, Фондом «Анастасіос Г. Левендіс» провели масштабну науково-практичну конференцію, присвячену питанням інтернаціоналізму. На конференції виступили: Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні Луїс Телемаху (2017–2022 рр.), віцепрезидент НАПН України, академік Олег Топузов, учений секретар Відділення вищої освіти НАПН України, академік Петро Саух та інші відомі українські та закордонні науковці.

Шевченка, Інститутом політичних та етнопонаціональних досліджень імені академіка І.Ф. Кураса, місцевими органами влади та Федерацією грецьких товариств України, а також Міністерством освіти та релігії Грецької Республіки, провідними грецькими університетами, Міністерством освіти та культури Республіки Кіпр, Фондом «Анастасіос Г. Левендіс», Посольством Республіки Кіпр в Україні та Кіпрським університетом провели широкомасштабну науково-практичну конференцію «Розвиток еллінізму в Україні в XVIII–XXI століттях». Цей

Результатом роботи форуму «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи» стало видання збірки матеріалів, до якого ввійшли тези доповідей науковців із 56 університетів України і 19 іноземних університетів. Учасники розробили рекомендації щодо забезпечення інтернаціоналізації вищої освіти України, які адресували Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, органам місцевого самоврядування та закладам вищої освіти. Водночас на форумі було схвалено модель міжнародної співпраці МДУ [6, с. 224].

3. Співпраця у сфері культури

За підтримки Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі щорічно організовували програми для українських дітей, які відвідували Кіпр, відпочивали та ознайомлювалися з місцевою історією і культурою. Улітку 2013 року вперше в Україні реалізовано програму прийому 30 кіпрських школярів до найкращого дитячого табору Сходу України «Перлина Донеччини». У 2010–2011 роках у Маріупольському державному університеті провели виставку дитячих малюнків «Кіпр очима дітей». Фонд «Анастасіос Г. Левендіс» запросив учасників виставки – маріупольських дітей – на Кіпр та організував їм цікаву програму. З 2011 року ця виставка працює на постійній основі в Музеї «Анастасіос Г. Левендіс» у Нікосії.

Великим успіхом та популярністю на Кіпрі користувався колектив народного танцю Маріупольського державного університету «Промінь». Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр професор Борис Гуменюк ще 2004 року виступив з ініціативою організувати перший прийом з нагоди Дня Незалежності України. Посол у своїй книжці «Із щоденника посла України» пише, що «існував класичний сценарій. Але хотілося додати якусь таку родзинку, яка б зробила цей дипломатичний тривіальний захід незабутнім, із українським присмаком» [7, с. 59].

І такою родзинкою став танцювальний колектив Маріупольського

Із президентом Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» Анастасіосом П. Левендісом та директором фонду професором Хараламбосом Бакірдізісом. Квітень 2022 року

With Anastasios P. Leventis, Chairman of the Anastasios G. Leventis Foundation, and Charalambos Bakirtzis, Director of the Foundation, April 2022

Із першою леді Республіки Кіпр Філіппою Карсерою та Послом України в Республіці Кіпр Русланом Німчинським на благодійному заході, який організував БФ «Майбутнє – дітям» спільно з Міністерством освіти, молоді та спорту Республіки Кіпр. Травень 2023 року

With the First Lady of the Republic of Cyprus Philippa Karsera and Ambassador of Ukraine to the Republic of Cyprus Ruslan Nimchynskyi at a charity event organised by the Future for Children Foundation in cooperation with the Ministry of Education, Sport and Youth of the Republic of Cyprus, May 2023

Дня Незалежності України стали щорічними.

Танцювальні колективи МДУ «Промінь» та «Корес» брали участь у десятому, одинадцятому та чотирнадцятому міжнародних фестивалів середземноморських народних танців на Кіпрі (у 2015, 2016 та 2019 роках), де ставали лауреатами.

Із 2013-го щорічно для студентів, які вивчають грецьку мову, проводили міжнародний конкурс «Ларнака – ворота Кіпру» – з ініціативи Організації з розвитку туризму Ларнаки, Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі та Маріупольського державного університету. У квітні 2018 року за ініціативи Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі влаштувало виставку дитячих малюнків «Агіос Онісіфорос – захисник Кіпру».

4. Економічна співпраця

Слід зазначити, що Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі приділяло значну увагу питанням розвитку торговельно-економічних зв'язків. Спільно з Посольством Республіки Кіпр в Україні, Торгово-промисловою палатою України, Донецькою обласною торгово-промисловою палатою, Торгово-промисловою палатою Республіки Кіпр, а також із Торгово-промисловою палатою міста Пафос регулярно проводили бізнес-форуми за участю бізнесменів Кіпру й України в Києві та Донецьку.

Важливе значення для розвитку та зміцнення двосторонньої співпраці в політичній та економічній сферах мав візит Президента Республіки Кіпр Нікоса Анастасіадіса (2013–2023 рр.) до України 10–12 грудня 2015 року.

державного університету – неодноразовий переможець міжнародних фестивалів та конкурсів в Україні, Греції та на Кіпрі, який прибув на захід на запрошення Б. Гуменюка. І як пише автор: «Все спрацювало, як я зрозумів. У вишиванках гарні хлопці та дівчата, представники цього відомого в Україні, на Кіпрі, в Греції університету виконали гімн двох країн: Кіпру – грецькою і нашою, звичайно, рідною мовою. То був справжній тріумф. Судячи з реакції гостей, особливо кіпрського державного керівництва на чолі з Президентом П. Пападопулосом, така складова протокольно-дипломатичного заходу була продемонстрована на Кіпрі вперше» [7, с. 63]. Такі зустрічі на честь

У межах візиту він виступив на спільному українсько-кіпрському бізнес-форумі та відзначив успішну роботу Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі за напрямом розвитку кіпрсько-української співпраці.

За ініціативи Президента України Володимира Зеленського 30 жовтня 2019 року в Маріуполі відбувся Міжнародний інвестиційний форум. За дорученням тодішнього Посла Республіки Кіпр в Україні Луїса Телемаху автор статті мав за честь виступити на цьому представницькому форумі [8].

5. Гуманітарна допомога

Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі проводило активну гуманітарну роботу з населенням міста. Значну гуманітарну допомогу надавав відомий меценат Кіпру Андреас Софоклеус. Дітям, учням шкіл та студентам із зони бойових дій, громадянам, які постраждали від агресії росії, від вибухів у Східному районі Маріуполя в січні 2015 року, було надано теплі речі, ковдри, дитяче приладдя, іграшки, сантехніка. Також було надано велику медичну допомогу медикаментами та обладнанням Маріупольській лікарні № 4 та іншим лікарням міста.

6. Питання громадян

Упродовж 17 років Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі активно розв'язувало різноманітні питання, а також надавало такі послуги громадянам: надання дозволів для в'їзду, супровід працевлаштування громадян України на Кіпрі, отримання громадянства, туризм, придбання нерухомості на Кіпрі, засвідчення документів, їхній переклад тощо. За чотири роки, коли діяла система електронних віз для громадян України, консульство оформило 3114 віз. Після скасування цієї системи за візами для в'їзду в Республіку Кіпр звернулися понад 300 осіб. Було отримано 334 заяви для засвідчення документів, видано 306 робочих віз. Загалом до Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі за минулий період звернулося за консульською допомогою понад 5000 громадян України.

Студенти МДУ та Кіпрського університету врочисто зустрічають шановних гостей на відкритті Почесного консульства Республіки Кіпр у Маріуполі. 2006 рік

Students of the MSU and the University of Cyprus welcome the distinguished guests at the opening of the Honorary Consulate of the Republic of Cyprus in Mariupol, 2006

Тепла зустріч в улюбленому Києві з Тимчасово повіреною у справах Республіки Кіпр в Україні Ліною Темістоклеус, під час якої обговорили активізацію роботи Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі та питання українських біженців на Кіпрі. Липень 2023 року

A warm meeting in my beloved Kyiv with Chargé d'Affaires of the Republic of Cyprus in Ukraine Lina Themistocleous, discussing the ways to intensify the work of the Honorary Consulate-General of the Republic of Cyprus in Mariupol and the problem of Ukrainian refugees in Cyprus, July 2023

7. Робота Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі за умов повномасштабної агресії росії проти України

Попри відважну боротьбу героїчних захисників Маріуполя, унаслідок багаторазової переваги російських військ у живій силі та військовій техніці, варварських бомбардувань півмільйонного міста, яке було форпостом вільної України на Південному Сході, окупантам вдалося захопити місто. Маріуполь майже весь знищений. Було зруйновано всі шість навчальних корпусів МДУ, офіс Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі. У цих умовах керівництво університету на чолі з ректором, професором

Миколою Трофименком, за підтримки Міністерства освіти і науки України переїхало до Києва, набувши статусу університету-переселенця. Ректор, викладачі та співробітники закладу освіти активно, професійно та успішно працюють над відродженням і розвитком Маріупольського державного університету.

Після багатоденного перебування в пекельних умовах у підвалі автору статті з дружиною та іншими маріупольцями вдалося виїхати через зелений коридор до Запоріжжя. За наполяганням Міністерства закордонних справ Республіки Кіпр та із безцінною допомогою тодішньої Голови Місії Республіки Кіпр в Україні Ліни Темістоклеус – талановитої, авторитетної дипломатки, великого друга України – я разом зі своєю дружиною наприкінці березня 2022 року прибув на Кіпр, де ми отримали статус осіб, які тимчасово там проживають. За нових умов я бачив своє завдання в тому, щоб довести до відома вищого політичного керівництва Республіки Кіпр реальну, жорстоку, складну ситуацію в Україні і, зокрема, в Маріуполі, яку спричинила військова агресія росії проти України, а також заручитися підтримкою справедливої, відважної та героїчної боротьби, яку веде український народ за волю, демократію і незалежність. Слід наголосити, що за багато років роботи ректором Маріупольського державного університету та Почесним генеральним консулом Республіки Кіпр у Маріуполі у мене склалися довірчі, ділові та дружні взаємини з багатьма відомими політиками, дипломатами, науковцями Кіпру, випускниками МДУ, які мешкають на Кіпрі. Важливим напрямом моєї роботи тут є надання допомоги

українським біженцям, викладачам, співробітникам та студентам МДУ.

12 липня 2022 року я мав тривалу, теплу, відверту та змістовну розмову з тодішнім Президентом Республіки Кіпр Нікосом Анастасіадісом, якого я маю за честь знати понад десять років. Він із великою повагою та розумінням ставиться до сміливої та справедливої боротьби українського народу за свою свободу і незалежність, тому наголосив, що Республіка Кіпр рішуче виступає за пріоритет міжнародного права, незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. Я сердечно подякував йому за політичну солідарність з Україною, велику фінансову допомогу українським біженцям, яку надає уряд Кіпру, забезпечення безкоштовного проживання та харчування біженців у готелях.

17 червня 2022 року відбулася цікава та тривала ділова розмова з тодішнім Міністром закордонних справ Республіки Кіпр Янісом Касулідісом. Міністр наголосив, що Республіка Кіпр підтримує відважну боротьбу українського народу за свободу, демократію та незалежність України. Він відзначив активну роботу, яку проводить Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр. У зв'язку з військовою агресією росії проти України та варварською руйнацією м. Маріуполя й офісу Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у цьому місті було ухвалено рішення тимчасово розмістити Почесне генеральне консульство на Кіпрі. Я щиро подякував Міністру за допомогу та підтримку.

20 квітня 2022 року відбулася тривала ділова розмова з тодішнім Міністром освіти, спорту та молоді Республіки Кіпр Продромосом Продрому. Слід зазначити, що Маріупольський державний університет понад 20 років активно співпрацює з Міністерством освіти Республіки Кіпр. На зустрічі з Продромосом Продрому було обговорено чимало питань, зокрема організація навчання українських біженців (дітей і дорослих) грецькою мовою, яке реалізовуватимуть викладачі МДУ, розроблення програм для українськомовних школярів і студентів, викладання української мови та історії України для біженців, співпраця Маріупольського державного університету з університетами Кіпру.

Питання викладання грецької та української мов біженцям, розвиток співпраці в освітній, науковій та культурній галузях, участь у заходах,

Студентів-міжнародників МДУ, які перебували на навчальному стажуванні в Міністерстві закордонних справ Кіпру, прийняв тодішній Міністр закордонних справ Георгіос Якову. Серед студентів – Микола Трофименко, нинішній ректор Маріупольського державного університету. 2005 рік

The students of international relations major of the MSU, who were undergoing an internship at the Ministry of Foreign Affairs of Cyprus, were received by the then Minister for Foreign Affairs Georgios Iacovou. Among the students was Mykola Trofymenko, the current rector of Mariupol State University, 2005

Танцювальний колектив народного танцю МДУ «Промінь» неодноразово ставав переможцем міжнародних фестивалів на Кіпрі. 2019 рік

The Promin folk dance group of the MSU has repeatedly won international festivals in Cyprus, 2019

які проводить Посольство України, детально обговорювали під час теплої ділової зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Республіці Кіпр Русланом Михайловичем Німчинським.

Неодноразово зустрічався з ректором Кіпрського університету (провідний університет Кіпру), професором Тассосом Христофідісом, деканами факультетів. Під час зустрічей і переговорів ми обговорювали питання співпраці між МДУ та Кіпрським уні-

верситетом, надання допомоги викладачам, співробітникам та студентам МДУ, можливість отримання подвійних дипломів, здійснення програм «Еразмус+» тощо. Кіпрський університет виділив 17 бакалаврських та магістерських стипендій для школярів, студентів і викладачів із Маріуполя та України. Учасники цієї програми безкоштовно навчаються в університеті та отримують стипендії. Трьох викладачів із Маріуполя було запрошено на роботу до Кіпрського університету для читання лекцій у школі грецької мови.

29 червня 2022 року автор статті взяв участь в урочистих зборах викладачів, співробітників і студентів Кіпрського університету, присвячених випуску магістрів. На цих зборах із промовою виступив тодішній Президент Республіки Кіпр Нікос Анастасіадіс, який вручив найкращим студентам дипломи та премії. У своєму виступі ректор Кіпрського університету Тассос Христофідіс тепло говорив про Маріупольський державний університет, який є символом героїчного Маріуполя.

На зустрічі з ректором Технологічного університету ТЕПАК професором Панайотісом Зафірісом обговорювали питання двосторонньої співпраці, отримання подвійних дипломів, програми «Еразмус+» тощо. Автор також провів презентацію МДУ для членів ученої ради. Під час цієї презентації домовилися із цим університетом та кіпрським меценатом Андреасом Софоклеусом про надання допомоги викладачам із Маріуполя, які працюють з українськими біженцями.

У Нікосії двічі відбулася тепла та дружня бесіда з президентом Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» Анастасіосом П. Левендісом та директором цього Фонду професором Хараламбосом Бакірдізісом. Я сердечно подякував керівництву цього всесвітньо відомого фонду за велику допомогу викладачам, співробітникам МДУ, а також за багаторічну активну та плідну співпрацю. Фонд свого часу надав допомогу в розвитку

матеріально-технічної бази МДУ, подарував бібліотеку елліністичних студій «Константінос Левендіс», яка налічувала понад 18 тис. примірників навчальної, наукової і художньої літератури грецькою, англійською та німецькою мовами, організовував стажування викладачів і студентів в університетах Кіпру, допомагав у проведенні спільно з Федерацією грецьких товариств України Всеукраїнських олімпіад із грецької мови серед українських студентів та школярів.

На прохання керівництва Кіпрського університету та Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» автор статті прочитав публічні лекції з історії греків України та сучасного становища України за умов широкомасштабної війни, яку розв'язала росія. На лекціях також виступили ректор Кіпрського університету, професор Тассос Христовідіс, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр Руслан Німчинський, директор Фонду «Анастасіос Г. Левендіс» професор Хараламбос Бакірдізис, викладачі й студенти Кіпрського та Маріупольського державного університетів, журналісти [9].

Автор статті взяв участь у прямому ефірі кіпрської державної телекомпанії «Сігма», а також долучився до багатьох інших заходів.

У лютому 2023 року в Нікосії відбулася тепла зустріч і плідна бесіда з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Кіпр в Україні Міхалісом Захаріоглу. Було обговорено питання розвитку й зміцнення співпраці між Кіпром та Україною за нових умов, а також роботу Почесного генерального консульства Республіки Кіпр в Маріуполі.

13 травня 2023 року автор статті долучився до благодійного заходу, який організував кіпрський Фонд «Майбутнє – дітям» і Міністерство молоді та спорту Республіки Кіпр. На ньому виступила перша леді Республіки Кіпр Філіппа Карсера, яка тепло говорила про великі зусилля її країни щодо надання допомоги українським біженцям та їхнім дітям.

Наприкінці липня 2023 року в Києві відбулася тепла зустріч і змістовна бесіда з Тимчасово повіреною в справах Республіки Кіпр в Україні Ліною Темістоклеус, на якій обговорили активізацію роботи Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі та питання українських біженців на Кіпрі.

Отже, Почесне генеральне консульство Республіки Кіпр у Маріуполі проводить значну роботу з розвитку та зміцнення

12 липня 2022 року відбулася тепла зустріч і тривала бесіда з Президентом Республіки Кіпр Нікосом Анастасіадісом (2013–2023 рр.)

On 12 July 2022, a warm meeting and a lengthy conversation took place with the President of the Republic of Cyprus Nicos Anastasiades (2013–23)

співпраці Кіпру й України в гуманітарній, дипломатичній, освітній, науковій та культурній царинах.

Досить важливим і відповідальним напрямом роботи Почесного генерального консульства є зміцнення позитивного іміджу України на Кіпрі, підтримка героїчної боротьби українського народу за свободу, незалежність і територіальну цілісність України, підтримка її європейських прагнень.

1. Поточний архів Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі. 2016 р.
2. Утров Е. В Мариуполе открылось консульство Кипра. URL: https://worldnewsage.com/ru/zhizn/v_mariupole_otkrylos_konsulstvo_kipra_4a07dc0e5a926
3. Balabanov, K. (2010) *I empeiria tis ekpaideftikis, Epistimonikis kai Politistikis synergasias tis Oukranias kai tis Kypriakis Dimokratias ti synchroni periodo* [The experience of educational, scientific, and cultural cooperation between Ukraine and the Republic of Cyprus in the modern period]. Nicosia: Power Publishing
4. Koutna, I. (2013) *Ta paramythia ton Ellinon tis Azofikis: katagogi, glossa, afigimatikes, kai yfologikes domes* [The tales of the Greeks of Azov: origin, language, narrative, and stylistic structures]. Athens: Elliniki Laografiki Etaireia
5. Koutna, I. (2016) *Ta paramythia ton Ellinon tis Azofikis. Ta roumeika paramythia* [The tales of the Greeks of Azov. The Roumeian tales]. Athens: Elliniki Laografiki Etaireia
6. Балабанов К. Маріупольський державний університет: від заснування до сьогодні: життєвий шлях освітянина, науковця, дипломата. Маріуполь: ПрАТ «Газета «Приазовський робочий»», 2019. 319 с.
7. Гуменюк, Б.І. Із щоденника посла України. Київ–Нікосія–Київ. К.: ДП «ГДІП», 2021. 208 с.
8. Поточний архів Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі. 2019 р.
9. 'Ellines tis Oukranias, istoriki diadromi kai synchroni epochi' (2023) *Paideia News*, 23 March. Available at: <https://paideia-news.com/biblia/2023/03/23/ellines-tis-oykranias-istoriki-diadromi-kai-syghroni-epochi/>

Kostiantyn BALABANOV,
Honorary Consul-General of the Republic of Cyprus in Mariupol,
Doctor of Political Science,
Full Professor, Corresponding Member
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine,
Professor of the Political Science and International Relations Department
of the Mariupol State University

THE WORK OF THE HONORARY CONSULATE-GENERAL OF THE REPUBLIC OF CYPRUS IN MARIUPOL IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF FRIENDSHIP AND COOP- ERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF CYPRUS AND UKRAINE

Abstract. The article analyses the work of the Honorary Consulate-General of the Republic of Cyprus in Mariupol in developing multilateral cooperation between the Republic of Cyprus and Ukraine in key areas such as educational, scientific, cultural, humanitarian, and economic fields. The author talks about the fact that during many years of work as the rector of the Mariupol State University (MSU), Honorary Consul-General of the Republic of Cyprus in Mariupol, he developed trusting business and friendly personal relations with many famous Cypriots – politicians, diplomats, scientists, and graduates of the Mariupol State University, who work in Cyprus and help develop cooperation between the Republic of Cyprus and Ukraine.

The author of the article highlights the significant contribution of Mariupol State University to the development and strengthening of friendship and cooperation between the Ukrainian and Cypriot peoples. The author thoroughly examines the work of the Honorary Consulate-General of the Republic of Cyprus in the new conditions of Russia's full-scale aggression against Ukraine. He actively updates the President of the Republic of Cyprus, ministers, rectors, scientists, journalists, and students about the difficult and brutal situation in Ukraine and Mariupol, which resulted from the full-scale Russian-Ukrainian war. Enlightening about the heroic struggle of the Ukrainian people against the Russian invaders, the author emphasises that the Republic of Cyprus' top leadership supports the Ukrainian people's courageous struggle for the freedom, sovereignty, and territorial integrity of Ukraine.

Keywords: Ukraine, Republic of Cyprus, Honorary Consulate-General of the Republic of Cyprus in Mariupol, Mariupol State University, diplomacy, cooperation, education, science, culture, heroic struggle of the Ukrainian people.